

ΕΤΗΣΙΑ ΤΑΚΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ
ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Τετάρτη 26 Μαρτίου 2003

Με μεγάλη χαρά παρευρίσκομαι σήμερα στην εκδήλωση που διοργανώνει η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 75 ετών από την ίδρυσή της. Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών υπήρξε ένας θεσμός με ενεργό ρόλο στον εκσυγχρονισμό του τραπεζικού συστήματος και, ως εκ τούτου, διαδραμάτισε έναν καταλυτικό ρόλο στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Πριν από ένα χρόνο είχα παρευρεθεί στη Γενική Συνέλευση της Ενωσής σας. Τότε είχα αναφερθεί στις ευκαιρίες και τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας για το 2002 και τα επόμενα χρόνια, στις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις και διαρθρωτικές αλλαγές, προπάντων, όμως, στην ανάγκη εγκαθίδρυσης μιας ΝΕΑΣ ΣΧΕΣΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ ανάμεσα στους φορείς της οικονομίας, ανάμεσα στο κράτος, τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και το τραπεζικό σύστημα. Μόνο μέσα σε ένα κλίμα εμπιστοσύνης θα μπορούσαμε να προωθήσουμε την πραγματική σύγκλιση ανάμεσα στη χώρα μας και τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Ένα χρόνο μετά διαπιστώνουμε ότι οι εξελίξεις δεν διέψευσαν τις προσδοκίες μας. Το μεγαλύτερο μέρος του νομοθετικού και ρυθμιστικού έργου, το οποίο αναλο-

Η ελληνική οικονομία και ο ρόλος των τραπεζών

γούσε στην πολιτεία, έχει ήδη θεσμοθετηθεί, ενώ το τραπεζικό σύστημα, παρά την επιδείνωση της οικονομικής συγκυρίας, ανταποκρίθηκε σε γενικές γραμμές στις προκλήσεις των καιρών, ισχυροποιήθηκε περαιτέρω και διεύρυνε την παρουσία του στην Ανατολική Ευρώπη, ενισχύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την προοπτική καθιέρωσης της χώρας μας ως σύγχρονου, ισχυρού, περιφερειακού χρηματοπιστωτικού κέντρου.

Το έργο της πολιτείας

Κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους, προωθήθηκαν μια σειρά από πολιτικές που άλλαξαν σε μεγάλο βαθμό το περιβάλλον, μέσα στο οποίο λειτουργούν οι επιχειρήσεις, αλλά και ειδικότερα οι τράπεζες.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ Κ. ΝΙΚΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗ

▶ Πρώτον, ξεκίνησε η εφαρμογή της φορολογικής μεταρρύθμισης, η οποία απλοποιεί σημαντικά το φορολογικό σύστημα και το καθιστά πιο δίκαιο και πιο ανταπτυξιακό, ιδιαίτερα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

▶ Δεύτερον, διασφαλίστηκε η χρηματοδότηση και η βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος για τις επόμενες τρεις δεκαετίες.

▶ Τρίτον, επιταχύνθηκαν σημαντικά οι αποκρατικοποιήσεις. Αναφέρω χαρακτηριστικά ότι τα έσοδα από τις αποκρατικοποιήσεις πέρυσι έφθασαν το 2% του ΑΕΠ, τρεις και τέσσερις φορές περισσότερο απ' ό,τι τα προηγούμενα χρόνια, παρά τις αντίξοες συνθήκες στις διεθνείς και εγχώριες κεφαλαιαγορές.

▶ Τέταρτον, δημιουργήθηκε ένα νέο πλαίσιο λειτουργίας των αγορών και των επιχειρήσεων, το οποίο ενισχύει τη διαφάνεια, τον έλεγχο και την ευθύνη. Το νέο αυτό πλαίσιο απαρτίζεται από το εξής τετράπτυχο:

○ Πρώτα απ' όλα, από την εφαρμογή των ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ για τις εισηγμένες επιχειρήσεις στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Με αυτόν τον τρόπο θα γίνεται πιο ακριβής απεικόνιση της οικονομικής κατάστασης των ελληνικών επιχειρήσεων, ενώ αυξάνεται η συγκρισιμότητα των οικονομικών μεγεθών τους σε σχέση με τις ξένες.

○ Δεύτερον, θεσπίστηκαν ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ, οι οποίοι ήδη εφαρμόζονται.

○ Τρίτον, οι ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ που είχε το κράτος μέχρι σήμερα ως προς τη λειτουργία του Χρηματιστηρίου, μεταφέρονται στην ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ. Επίσης, κανονιστικές αρμοδιότητες που είχε το Χρηματιστήριο Αθηνών επίσης μεταφέρονται στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, σύμφωνα με το σχετικό νομοσχέδιο που έχει κατατεθεί στη Βουλή.

○ Τέταρτον, προωθείται ένα νέο πλαίσιο για τη ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΛΕΓΧΟΥΣ, το οποίο περιλαμβάνει τη δημιουργία μιας νέας εποπτικής αρχής, την εισαγωγή του ποιοτικού ελέγχου στο έργο των ορκωτών λογιστών, την εισαγωγή κριτηρίων ασυμβίβαστου μεταξύ των ρόλων των ελεγκτών και των συμβούλων. Το σχετικό νομοσχέδιο έχει, επίσης, κατατεθεί στη Βουλή και αναμένεται η ψήφισή του.

Ειδικότερα, όμως, για τις τράπεζες το περασμένο έτος αναλάβαμε μια σειρά από πρωτοβουλίες στην κατεύθυνση της ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας και της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Αναφέρω χαρακτηριστικά:

▶ Πρώτον, τη θεσμοθέτηση νέων χρηματοοικονομικών εργαλείων που αφορούν

άμεσα τον τραπεζικό τομέα και αναμένεται να συμβάλουν στην επιτάχυνση της ανάπτυξής τους. Από αυτά αξίζει να αναφερθώ στο νέο πλαίσιο για τα *εταιρικά ομόλογα* και το νέο πλαίσιο που θα επιτρέψει την *τιτλοποίηση* των επιχειρηματικών απαιτήσεων και των απαιτήσεων από ακίνητα. Με αυτόν τον τρόπο οι τράπεζες μπορούν να βελτιώσουν αισθητά τους χρηματοοικονομικούς τους δείκτες από τα στεγαστικά και τα καταναλωτικά δάνεια, ενώ παράλληλα τους δίνεται η δυνατότητα να αυξήσουν τη ρευστότητά τους με τιτλοποίηση των απαιτήσεων από ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα. Ως κίνητρο για τη διάδοση των νέων αυτών εργαλείων θεσμοθετούνται μια σειρά από απαλλαγές στο φόρο υπεραξίας, το φόρο μεταβίβασης κ.λπ.

▶ Δεύτερον, την καθιέρωση της *ισοδύναμης φορολογικής αντιμετώπισης* των *ομολόγων* που εκδίδουν θυγατρικές των τραπεζών στο εξωτερικό με τα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου.

▶ Τρίτον, τη θέσπιση της δυνατότητας *αναπροσαρμογής της αναπόσβεστης αξίας των ιδιοχρησιμοποιούμενων ακινήτων* με βάση τις διατάξεις περί αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας τους, έτσι ώστε να διευκολυνθούν οι τράπεζες και γενικά οι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο εταιρείες κατά τη σύνταξη των Ισολογισμών τους για πρώτη φορά με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Είμαστε δέκτες της ανησυχίας που εκφράζουν οι τράπεζες σχετικά με τις ενδεχόμενες επιπτώσεις από την εισαγωγή των διεθνών λογιστικών προτύπων που αφορούν ειδικά τα θέματα ασφαλιστικών ταμείων. Το ζήτημα αυτό μελετάται σε συνεργασία με τις τράπεζες και σύντομα θα μπορέσουμε να καταλήξουμε σε ένα σύστημα βιώσιμο, λειτουργικό και αποδεκτό από όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές.

▶ Τέταρτον, την παροχή στις τράπεζες της δυνατότητας *συμψηφισμού των αποθεματικών* τους με τις ζημιές των απορροφώμενων εταιρειών, κατά το μετασηματισμό επιχειρήσεων, έτσι ώστε να διαμορφωθεί καλύτερη κερδοφορία τα επόμενα έτη.

▶ Πέμπτον, με νόμο που έχει ήδη ψηφιστεί, εισήχθη το νέο χρηματοοικονομικό εργαλείο του *sale-and-lease-back*. Η κατάργηση του φόρου μεταβίβασης σ' αυτήν την περίπτωση επιτρέπει την ευρεία χρήση αυτού του μέτρου ιδιαίτερα μάλιστα από μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

▶ Έκτον, ανατέθηκε στις τράπεζες ο ρόλος του *διαχειριστή* της χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο αρκετών προγραμμάτων του Γ' ΚΠΣ.

▶ Εβδομον, οι ελληνικές τράπεζες συμμετέχουν σε όλες τις *διεθνείς εκδόσεις του Ελληνικού Δημοσίου*.

Όλο αυτό το νέο θεσμικό πλαίσιο “οπλίζει” κατάλληλα τις τράπεζες, έτσι ώστε να διαδραματίσουν έναν πιο σημαντικό και καθοριστικό ρόλο, ιδιαίτερα στη σημερινή συγκυρία.

Οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας και οι πρωτοβουλίες της πολιτείας

Σήμερα διανύουμε μια δύσκολη περίοδο σε διεθνές επίπεδο, ιδιαίτερα μάλιστα κατά τους τελευταίους μήνες. Η *παγκόσμια οικονομία* βρίσκεται για δεύτερη συνεχή χρονιά σε φάση σημαντικής *επιβράδυνσης*, της μεγαλύτερης εδώ και μια δεκαετία, με κύρια χαρακτηριστικά την αβεβαιότητα των προοπτικών, τη στασιμότητα στην ανάληψη επενδυτικών πρωτοβουλιών και, ιδιαίτερα στην Ευρώπη και την Αμερική, την έντονη διαταραχή της μακροοικονομικής ισορροπίας. Κύριες αιτίες της ανεπαρκούς ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας σήμερα είναι οι επιπτώσεις της πολεμικής σύγκρουσης στο Ιράκ, η σημαντική αύξηση της τιμής του πετρελαίου και η ραγδαία υποχώρηση των διεθνών χρηματιστηριακών αγορών. Η έξοδος από την επιβράδυνση αναβάλλεται διαρκώς. Τώρα, μάλιστα, οι προσδοκίες ανάκαμψης έχουν μετατεθεί για το δεύτερο εξάμηνο του τρέχοντος έτους. Οι περισσότερες ανεπτυγμένες οικονομίες παραμένουν σε συνθήκες έντονης αβεβαιότητας και επιβράδυνσης.

Παρά το ιδιαίτερα δυσμενές οικονομικό περιβάλλον, η *ελληνική οικονομία* ξεχωρίζει και ως προς την αντοχή της και ως προς τις επιδόσεις της. Παρά τους κλυδωνισμούς και τις πιέσεις που δέχεται από τις αρνητικές συνέπειες της διεθνούς αβεβαιότητας, οι *ενδογενείς δυνάμεις* που στηρίζουν την ανάπτυξη στη χώρα μας, η εντατικοποίηση των διαρθρωτικών αλλαγών, αλλά πάνω απ' όλα το μεγάλο *επενδυτικό πρόγραμμα* το οποίο βρίσκεται σε εξέλιξη, συμβάλλουν στην ανθεκτική αναπτυξιακή πορεία της Ελλάδας. Από το 1996, ο ρυθμός ανάπτυξης της χώρας μας είναι διαρκώς υψηλότερος από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ το 2002 η Ελλάδα αποτέλεσε τη μόνη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία αναθώρησε το ρυθμό ανάπτυξης προς τα πάνω. Κάποιοι θέλουν να αποδώσουν όλες αυτές τις εξελίξεις αποκλειστικά στις εισροές των κοινοτικών κονδυλίων. Είναι απόλυτα βέβαιο ότι τα κοινοτικά κονδύλια έχουν βοηθήσει αρκετά στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, αλλά δεν είναι, όμως, τα πιο σημαντικά. Οι επενδύσεις στην Ελλάδα χρηματοδοτούνται κατά τα δύο τρίτα περίπου από εθνικούς πόρους μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, όπως επίσης και μέσω του Γ' ΚΠΣ, το οποίο καλύπτεται κατά 55-60% από εθνικούς πόρους. Ορισμένοι οριοθετούν την κάμψη της ισχυρής ανάπτυξης στη χρονική στιγμή της ολοκλήρωσης των έργων για τους Ολυμπιακούς Αγώνες, ενώ άλλοι την μεταθέτουν στο χρόνο της ολοκλήρωσης του Γ' ΚΠΣ. Η αλήθεια, όμως, δεν θα είναι με το μέρος τους. Τα έργα των Ολυμπιακών Αγώνων γίνονται από ελληνικούς πόρους. Όταν ολοκληρωθούν τα έργα αυτά, οι σχετικοί πόροι απλούστατα θα χρηματοδοτήσουν άλλες παραγωγικές επενδύσεις με μεγαλύτερα ενδεχομένως πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα, οι οποίες θα αυξήσουν περαιτέρω το παραγωγικό δυνα-

μικό και την ανταγωνιστικότητα της χώρας. Οι ίδιοι οι Ολυμπιακοί Αγώνες αναμένεται να έχουν θετικές συνέπειες όχι μόνο κατά το έτος τέλεσής τους, αλλά ιδιαίτερος μετά, καθώς θα έχουν συμβάλει αρκετά στην προβολή της χώρας μας και δίνοντας ώθηση σε όλες τις εξωστρεφείς δραστηριότητες της ελληνικής οικονομίας, όπως ο τουρισμός, οι ξένες επενδύσεις και οι εξαγωγές.

Σημαντικότερη, όμως, *πηγή ανάπτυξης* για την ελληνική οικονομία, είναι αναμφισβήτητα η *δημιουργία δυναμικών επιχειρήσεων*, οι οποίες θα αυξήσουν τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στην ανάπτυξη και την απασχόληση. Το πρόγραμμα του νέου θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των επιχειρήσεων και μια σειρά από άλλες πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται, προπάντων όμως οι απλοποιήσεις και οι διαρθρωτικές αλλαγές, θα βοηθήσουν σημαντικά προς αυτήν την κατεύθυνση. Υπάρχουν συγκεκριμένες *πρωτοβουλίες σε εξέλιξη* που έχουν ως στόχο να ενδυναμώσουν την αναπτυξιακή δυναμική, ιδιαίτερα μέσα σε αυτήν την κρίσιμη χρονιά:

▶ Πρώτα απ' όλα, η *επιτάχυνση της υλοποίησης του Γ' ΚΠΣ*. Οι καθυστερήσεις που παρατηρήθηκαν οφείλονται στο γεγονός ότι κληθήκαμε με τον ίδιο κρατικό μηχανισμό να διαχειριστούμε ένα χρηματοδοτικό πρόγραμμα, το οποίο είναι δύο φορές μεγαλύτερο σε πόρους και τρεις φορές απαιτητικότερο σε διαδικασίες και ελέγχους απ' ό,τι το Β' ΚΠΣ. Τα περισσότερα προβλήματα, όμως, λύθηκαν και το 2003 αναμένεται να εκταμιευθούν σημαντικού ύψους χρηματοδοτικοί πόροι, ιδιαίτερα προς τον ιδιωτικό τομέα. Ο στόχος που έχουμε θέσει είναι να γίνεται απορρόφηση περίπου 400 εκατ. ευρώ μηνιαίως.

▶ Η δεύτερη πρωτοβουλία είναι το *“νοικοκύρεμα” των ΔΕΚΟ*. Προσπαθούμε να εφαρμόσουμε μια συνετή τιμολογιακή και μισθολογική πολιτική. Περιορίζονται οι εγγυήσεις του Ελληνικού Δημοσίου και ο δανεισμός επιτρέπεται πλέον να γίνεται μόνο για τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων, τα οποία αυξάνουν την αποτελεσματικότητα και τις προοπτικές των ίδιων των επιχειρήσεων.

▶ Η τρίτη πολιτική, την οποία επιχειρούμε συστηματικά να εφαρμόσουμε, είναι η *απλοποίηση των διαδικασιών υλοποίησης των επενδύσεων*. Ηδη έχουν γίνει σημαντικά βήματα, έχουν “ξεμπλοκάρει” μεγάλα επενδυτικά σχέδια, τα οποία ήταν αδρανή επί πολλούς μήνες, και ακόμα και στους δύσκολους τομείς, όπως είναι λ.χ. η αδειοδότηση στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, έχουν μειωθεί αισθητά οι απαιτούμενες γραφειοκρατικές διατυπώσεις.

▶ Η τέταρτη πρωτοβουλία αφορά τη *χάραξη μιας πολιτικής υπέρ της εξωστρέφειας*. Με μια σειρά από μέτρα, τα οποία εξαγγέλθηκαν και έχουν αρχίσει να υλοποιούνται από το Εθνικό Συμβούλιο Εξαγωγών, πρόκειται να δώσουν μια νέα πνοή στην εξαγωγική δυνατότητα των ελληνικών επιχειρήσεων, είτε αυτές είναι μεγάλες είτε μικρές.

▶ Η πέμπτη πρωτοβουλία που βρίσκεται σε εξέλιξη είναι η *διαμόρφωση ενός νέου αναπτυξιακού νόμου*, ο οποίος φιλοδοξούμε να αποτυπώσει μια νέα φιλοσοφία, εστιάζοντας στην απόδοση της επένδυσης και όχι στην επιδότηση του ρίσκου

της αρχικής επένδυσης, ένα ρίσκο το οποίο έχει σημαντικά μειωθεί με την πτώση των επιτοκίων. Ο νέος αναπτυξιακός νόμος θα προβλέπει μεγαλύτερη συμμετοχή του τραπεζικού τομέα στην αξιολόγηση και διαχείριση των επενδύσεων. Θα διευκολύνει το συνδυασμό πολλών αναπτυξιακών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της εξαγωγικής ικανότητας των επιχειρήσεων, έτσι ώστε να αναδείξουμε ως χώρα τα μεγάλα εθνικά πλεονεκτήματα, τα οποία έχουμε σε κρίσιμους τομείς.

▶ Η έκτη θεσμικού χαρακτήρα πρωτοβουλία είναι η διαμόρφωση ενός νέου πλαισίου εποπτείας των ασφαλιστικών εταιρειών, έτσι ώστε να ολοκληρώσουμε το πλέγμα *εποπτείας του χρηματοπιστωτικού τομέα*, κατά το πρότυπο το οποίο έχει διαμορφωθεί στην ΕΕ μετά την πρόταση της Επιτροπής Lamfalussy.

▶ Τέλος, αλλά πολύ σημαντικό, προωθούμε τις *αποκρατικοποιήσεις* με στόχο όχι μόνο την αύξηση των εσόδων, αλλά και την ενδυνάμωση των στρατηγικών συμμαχιών και συνεργασιών με τον ιδιωτικό τομέα.

Οι τράπεζες καλούνται σήμερα να διαδραματίσουν έναν εντονότερο και επιθετικότερο ρόλο. Με την απελευθέρωση των χρηματοπιστωτικών αγορών, την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων διεθνώς και την τεχνολογική πρόοδο, ο ρόλος των τραπεζών έχει ενισχυθεί διεθνώς, ευρωπαϊκά, αλλά και στη χώρα μας. Από το 1999 έχουν ενταθεί και επεκταθεί οι εργασίες των τραπεζών σε περισσότερες οικονομικές δραστηριότητες. Οι τράπεζες έχουν αποκτήσει πλέον έναν πολυσχιδή και σημαντικό ρόλο στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας. *Η πολιτεία μεριμνά για τη στήριξη και ενδυνάμωση του χρηματοπιστωτικού τομέα* της οικονομίας, δεδομένου ότι αποτελεί βασική προϋπόθεση της ανάπτυξης και του εκσυγχρονισμού κάθε οικονομίας. Στο πλαίσιο της πολιτικής αυτής, το κράτος αφενός μεν έχει μειώσει τη συμμετοχή του στις τράπεζες, αφετέρου δε, έχει πάψει να επεμβαίνει και στην άσκηση της διοίκησης των τραπεζικών ιδρυμάτων. Το κάνει αυτό, όχι για κανένα άλλο λόγο, αλλά για να δώσει κάθε δυνατότητα και προοπτική στις τραπεζικές διοικήσεις να εφαρμόσουν σύγχρονα κριτήρια αποτελεσματικότητας στη διοίκηση των τραπεζικών οργανισμών και όχι φυσικά, να κάνουν “αναπαλαίωση” της στρατηγικής που είτε είχε είτε υποτίθεται ότι είχε παλαιότερα το κράτος. Μετά την ένταξη της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ η μείωση των επιτοκίων και οι ανταγωνιστικές πιέσεις, οδηγούν το τραπεζικό σύστημα εκ των πραγμάτων σε μια νέα περίοδο μετασχηματισμού και επαναπροσδιορισμού των στρατηγικών στόχων και των προτεραιοτήτων του. Κάθε ένας σε αυτή την πορεία έχει τις δικές του ευθύνες και το δικό του ρόλο. Η πολιτεία έχει διαμορφώσει ένα νέο κλίμα οικονομικής και θεσμικής σταθερότητας στη λειτουργία των αγορών. Επίσης, έχει δώσει κίνητρα συγχωνεύσεων και κίνητρα ενίσχυσης της παρουσίας και της συμμετοχής των ελληνικών τραπεζών σε πολλές αναπτυξιακές διαδικασίες. Είναι, επίσης, ενεργός η συμμετοχή της πολιτείας στην παρακολούθηση, αλλά και τη

διαμόρφωση των κοινοτικών οδηγιών, ιδιαίτερα μάλιστα στο πλαίσιο ανάληψης της προεδρίας της ΕΕ από την Ελλάδα. Συνεισφέρουμε, έτσι, στην επίσπευση της ολοκλήρωσης του χρηματοπιστωτικού τομέα σε ολόκληρη την ΕΕ, πράγμα το οποίο είναι βέβαιο ότι θα βοηθήσει και στο να καταδειχθούν, αλλά και στο να αξιοποιηθούν τα οφέλη από τη νομισματική ενοποίηση και την εισαγωγή του ευρώ.

Οι προκλήσεις για τον τραπεζικό τομέα

Ομως, τις μεγαλύτερες αποφάσεις σε αυτήν τη νέα διαδικασία καλείται να λάβει και να υλοποιήσει το ίδιο το τραπεζικό σύστημα. Σήμερα, παρά τις σημαντικές εξελίξεις που έχουν υπάρξει, το μέγεθος των ελληνικών τραπεζών παραμένει μικρό συγκριτικά με αυτό των τραπεζών σε άλλες χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από την άλλη μεριά ο λόγος του ενεργητικού των πιστωτικών ιδρυμάτων προς το ΑΕΠ στην Ελλάδα είναι ένας από τους χαμηλότερους μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση: στην Ελλάδα είναι 150% έναντι 270% περίπου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατά συνέπεια, η επέκταση των τραπεζικών δραστηριοτήτων, η πραγματοποίηση συγχωνεύσεων και η διεύρυνση των στρατηγικών συνεργασιών με άλλα πιστωτικά ιδρύματα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής οφείλουν να προωθηθούν, έτσι ώστε να ενισχυθούν οι οικονομίες κλίμακας και να βελτιωθεί η πιστοληπτική ικανότητα και η προσβασιμότητα στο κεφάλαιο. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, όντας πια αναπόσπαστο μέρος του ευρωσυστήματος και μέσα σε ένα διεθνοποιημένο περιβάλλον ανταγωνισμού, καλείται να στηρίξει αποτελεσματικά όλες σχεδόν τις δραστηριότητες στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό οι *ελληνικές τράπεζες καλούνται:*

- ▶ Πρώτα απ' όλα, να κλείσουν όλα τα θέματα που εκκρεμούν από το παρελθόν, όπως για παράδειγμα το πρόβλημα με τα πανωτόκια, για το οποίο δεν πρόκειται να αναληφθούν νέες νομοθετικές ρυθμίσεις και πρωτοβουλίες.
- ▶ Δεύτερον, να προσφέρουν περισσότερες χρηματοδοτικές ευκαιρίες στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ιδιαίτερα μάλιστα αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες για την ενίσχυση δυναμικών εταιρειών της νέας οικονομίας.
- ▶ Τρίτον, ανταποκρινόμενες στις διαρκώς μεταβαλλόμενες ανάγκες των νοικοκυριών, να σχεδιάσουν και να προσφέρουν νέα ελκυστικά τραπεζικά προϊόντα, τα οποία μπορούν να υποκαταστήσουν τις φθίνουσες αποδόσεις των αποταμιεύσεων. Οι τράπεζες πρέπει να προσφέρουν νέες δυνατότητες επιλογών και χωρίς να διακατέχονται από ανεδαφικούς φόβους για τα λαϊκά ομόλογα, η έκδοση των οποίων θα συνεχιστεί κανονικά, όπως έχει προγραμματιστεί μέχρι το τέλος του έτους.

▮ Τέταρτον, ανταποκρινόμενες στις ανταγωνιστικές πιέσεις να *βελτιώσουν την εξυπηρέτηση των πελατών με μικρότερο κόστος*. Αυτό, όπως είναι φυσικό, επιφέρει αλλαγές στα δίκτυα των τραπεζών, στη χρήση νέων τεχνολογιών και συστημάτων και στην κατάρτιση των τραπεζικών στελεχών και απαιτεί, προπάντων, ένα διαρκή εξορθολογισμό του λειτουργικού κόστους. Μόνο έτσι μπορεί να βελτιώνεται η ανταγωνιστικότητα του τραπεζικού συστήματος χωρίς να αναζητείται το “σωσίβιο” των υψηλών επιτοκίων.

▮ Πέμπτον, να *ενισχύουν την παρουσία τους στη Βαλκανική*. Η εξωστρέφεια αποτελεί ένα αυτονόητο βήμα για την αναδιάρθρωση και την ενίσχυση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Χρειάζεται να συνεχιστεί η ανάπτυξη και η επέκταση του συνολικού πλέγματος των χρηματοοικονομικών δραστηριοτήτων τους προς τα Βαλκάνια, ιδιαίτερα στους τομείς της λιανικής τραπεζικής, της επενδυτικής τραπεζικής και της παροχής χρηματοοικονομικών συμβουλών, έτσι ώστε να δούμε όλοι να μεγαλώνει και να ενισχύεται η δυνατότητα της χώρας μας να γίνει *περιφερειακό χρηματοπιστωτικό κέντρο*.

▮ Και, τέλος, να *προσφέρουν, ιδιαίτερα στις χώρες της Βαλκανικής σύγχρονα χρηματοδοτικά προϊόντα*, όπως είναι το venture capital και το risk capital. Ένα περιφερειακά προσανατολισμένο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, με τη συσσωρευμένη εμπειρία, τεχνογνωσία, στελεχειακό δυναμικό και διαπραγματευτική ισχύ, την οποία έχει αποκτήσει σε άλλες χώρες, διαμορφώνει αυτομάτως ένα μεγάλο εθνικό συγκριτικό πλεονέκτημα για ολόκληρη την ελληνική οικονομία. Οι αγορές αυτές όχι μόνο διαθέτουν σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης, αλλά, ταυτόχρονα, πολλές από αυτές βρίσκονται σε τροχιά ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πράγμα το οποίο τους προσδίδει σταθερότητα σε βάθος χρόνου, μειώνει τους κινδύνους και συμψηφιστικά διαμορφώνει θέσεις ισχύος του ελληνικού τραπεζικού συστήματος στην ολοένα και διευρυνόμενη ευρωπαϊκή τραπεζική αγορά.

Πάνω απ’ όλα, όμως, το *μεγάλο ζητούμενο* από το τραπεζικό σύστημα είναι η *στήριξη της επιχειρηματικότητας*. Η στήριξη αυτή σημαίνει τη χρηματοδότηση των παραγωγικών μονάδων, προφανώς με βάση υγιή τραπεζικά κριτήρια. Η συμμετοχή του χρηματοπιστωτικού τομέα στην επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα υστερεί σημαντικά ακόμα σε σχέση με την Ευρωζώνη. Οι χορηγήσεις στον ιδιωτικό τομέα ως ποσοστό του ΑΕΠ ανέρχονται στη χώρα μας περίπου στο 60% έναντι 100% περίπου στην Ευρωζώνη. Είναι προφανές ότι υπάρχουν ακόμα σημαντικά περιθώρια για επέκταση και μεγαλύτερη συμβολή στην επιχειρηματική δραστηριότητα.

Καθοριστικής σημασίας, επίσης, είναι η συμβολή των τραπεζών στην *εξυγίανση και ανασυγκρότηση μονάδων ή κλάδων* που ενδέχεται να εμφανίσουν προβλήματα προσαρμογής στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά.

Τέλος, καθοριστική αναμένεται να είναι η συμβολή του τραπεζικού συστήματος στη χώρα μας στην υλοποίηση *Συγχρηματοδοτούμενων Αναπτυξιακών*

Εργων και έργων Project Finance, τα οποία προωθούνται από το Ελληνικό Δημόσιο ή και άλλους φορείς, και αφορούν για παράδειγμα τις υποδομές, την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας κ.ο.κ.

Όλα αυτά σηματοδοτούν ένα νέο, επιθετικό, αλλά και χαρακτηριζόμενο από αυτοπεποίθηση ρόλο των ελληνικών τραπεζών. Τα τελευταία χρόνια το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην καθιέρωση και τη λειτουργία σύγχρονων αγορών, όπως η κεφαλαιαγορά και η αγορά ομολόγων, αλλά και στις αποκρατικοποιήσεις και την απρόσκοπτη εισαγωγή του ευρώ. Για αυτήν τη μακρόχρονη συμβολή σας, θέλω να ευχαριστήσω δημόσια την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, τις Διοικήσεις των τραπεζικών ιδρυμάτων, προπάντων όμως το προσωπικό και τα στελέχη της κάθε τράπεζας. Στην πορεία αυτή που διανύσαμε, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα δεν ήταν απλώς ένα άθροισμα επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, αλλά έδρασε στρατηγικά και καταλυτικά για την εγκαθίδρυση του νέου οικονομικού περιβάλλοντος και κέρδισε την εμπιστοσύνη όλων των οικονομικών παραγόντων, επιχειρήσεων, αποταμιευτών, καταναλωτών και επενδυτών. Το ρόλο αυτόν το τραπεζικό σύστημα οφείλει να συνεχίσει να έχει και στις νέες διαμορφούμενες συνθήκες, οι οποίες χαρακτηρίζονται από δυνατότητες αλλά και αβεβαιότητες. Σήμερα υπάρχουν πολλές νέες επενδυτικές επιλογές, αλλά συνυπάρχουν με τον κλονισμό της εμπιστοσύνης των επενδυτών. Έχουν μειωθεί πάρα πολύ τα επιτόκια χορηγήσεων, αλλά ταυτόχρονα παρατηρείται αναβλητικότητα των ίδιων των επιχειρήσεων να ξανοιχτούν σε νέες πρωτοβουλίες στη σημερινή συγκυρία. Η επανάκαμψη της εμπιστοσύνης των επενδυτών προϋποθέτει ένα νέο αυστηρό θεσμικό πλαίσιο υπευθυνότητας και ελέγχου, το οποίο θα αποτρέψει τα φαινόμενα των υπερβολών, της κακής πρακτικής πολλών επιχειρήσεων και της απερισκεψίας που χαρακτήρισαν τις αγορές διεθνώς και στην Ελλάδα κατά το 1999-2000 και οδήγησαν σε σημαντικές απώλειες, απογοητεύοντας τους επενδυτές, ιδιαίτερα τους μικροεπενδυτές.

Το νέο θεσμικό πλαίσιο, εμείς ως κυβέρνηση, το ετοιμάσαμε και το εφαρμόζουμε. Χρειάζεται, όμως, να το εφαρμόσει με αξιοπιστία το ελληνικό τραπεζικό σύστημα σε συνεργασία με το ευρύ αποταμιευτικό και επενδυτικό κοινό και με τις επιχειρήσεις. Στην κατεύθυνση αυτή, το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών θα ανταποκριθεί θετικά στη γραπτή πρόταση επτά ελληνικών τραπεζών να αποκτήσουν με διαδικασία εξαγοράς τις μετοχές της EXAE που σήμερα κατέχει το Ελληνικό Δημόσιο, δηλαδή ποσοστό 33,4%. Οι συνεργαζόμενοι τραπεζικοί όμιλοι θα αγοράσουν οι ίδιοι το 14% και θα προσφέρουν με ιδιωτική τοποθέτηση το 19% σε όλους τους νυν μετόχους, ενώ ταυτόχρονα αναλαμβάνουν την αναδοχή της κάλυψης. Με τον τρόπο αυτό το Χρηματιστήριο Αθηνών αποκρατικοποιείται πλήρως και αναμένεται να κινηθεί στην Ελλάδα και στο εξωτερικό με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και προοπτική. Οι συνθήκες που επικρατούν σήμερα και που χαρακτηρίζονται

από αβεβαιότητα των αγορών κάνουν ακόμα πιο επιτακτική αυτή την αναδιάρθρωση, έτσι ώστε να είμαστε απόλυτα έτοιμοι να αξιοποιήσουμε τις προοπτικές ανάπτυξης και επενδυτικής ανάκαμψης, όταν η σημερινή κρίση φθάσει στο τέλος της.

Ένα επίκαιρο “στοίχημα”

Αναφέρθηκα στην ομιλία μου πολλές φορές στη λειτουργία των αγορών. Θα ήθελα να αναφερθώ και στη λειτουργία και την εξέλιξη μιας άλλης αγοράς, η οποία πολλές φορές σημαδεύει και χαρακτηρίζει τις οικονομικές εξελίξεις και είναι μία νέα μόδα που έχει εγκαθιδρυθεί στη χώρα μας: την “πολιτική αγορά της μιζέριας”. Έχουν πληθύνει τελευταία οι εργολάβοι της καταστροφολογίας, χωρίς πάντα να ελαύνονται από την πάγια αντιπολιτευτική και μεμψίμοιρη τακτική της αντιπολίτευσης. Βλέπουμε να υποβαθμίζονται συστηματικά οι επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας, ακόμα κι όταν αυτές υπερβαίνουν τις πιο αισιόδοξες προβλέψεις και συγκρίνονται με μεγάλη υπεροχή με πολλές ευρωπαϊκές, ακόμα και όταν αφορούν πεδία που αποτελούσαν χρόνια προβλήματα της χώρας μας, όπως για παράδειγμα η ουσιαστική μείωση της ανεργίας το προηγούμενο διάστημα. Βλέπουμε να διαμορφώνεται ένα σταθερά εχθρικό κλίμα απέναντι στην επιχειρηματικότητα, που βλέπει παντού τη διαπλοκή, όταν γίνονται επενδύσεις, παντού τα σκάνδαλα, όταν γίνονται δημόσια έργα, τη διαφθορά εγκατεστημένη σε όλο το μήκος και πλάτος της δημόσιας διοίκησης. Μέσα σε αυτήν την “πολιτική αγορά της μιζέριας” δημιουργείται ένα κλίμα φανατισμένης υπερβολής, το οποίο εμποδίζει όλους μας, όχι μόνο την κυβέρνηση, αλλά και όλους τους φορείς, να δούμε την πραγματική διάσταση των πραγματικών προβλημάτων και να τα αντιμετωπίσουμε έγκαιρα, αποφασιστικά, αλλά στην κλίμακα που έχουν. Να τα αντιμετωπίσουμε διαμορφώνοντας καλύτερες συνθήκες πορείας της ελληνικής οικονομίας τα επόμενα χρόνια, χωρίς ωραιοποιήσεις, αλλά και χωρίς κακοποιήσεις της πραγματικότητας, χωρίς έπαρση, αλλά και χωρίς ηττοπάθεια, χωρίς “μακιγιάζ”, αλλά και χωρίς “αυτοτραυματισμούς”. *Να αναζητήσουμε, έτσι, όλοι μαζί τη διαμόρφωση μιας νέας οικονομικής πολιτικής, την οποία χρειάζεται η χώρα μας μετά την εισαγωγή του ευρώ.* Η χώρα μας που είναι μία δυναμικά αναπτυσσόμενη οικονομία μέσα σε μία μεγάλη Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Με σύμπνοια, σταθερότητα, αλλά προπάντων με εμπιστοσύνη στις δυνάμεις μας. Μαζί με την Ευρωπαϊκή Ένωση θα ξεπεράσουμε τις συμπληγάδες αυτού του πολέμου και θα συνεχίσουμε την οικοδόμηση μιας ισχυρής ελληνικής οικονομίας, μέσα σε μία Ευρώπη, η οποία αποκτά όλο και μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και κύρος διεθνώς.

Σας ευχαριστώ για την παρουσία σας στη σημερινή εκδήλωση που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της ετήσιας Γενικής Συνέλευσης της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών. Η Ένωσή μας ιδρύθηκε το 1928, λίγο μετά την ίδρυση της Κεντρικής Τράπεζας, άρα συμπληρώνει φέτος 75 χρόνια ζωής και δράσης. Οι καιροί είναι χαλεποί, τα γεγονότα των ημερών σκιαάζουν την ατμόσφαιρα και εντείνουν την αβεβαιότητα. Οι σημερινές, όμως, δυσκολίες δεν επιτρέπεται να κάμψουν την αποφασιστικότητά μας. Αντίθετα, τέτοιες στιγμές κρίσης και αβεβαιότητας αναδεικνύουν τη λειτουργία της σταθερότητας και της συνέχειας που προσφέρουν οι μακρόχρονοι θεσμοί μιας χώρας.

Ενας τέτοιος θεσμός της ελληνικής οικονομίας είναι και η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, που, όπως ανέφερα, συμπληρώνει φέτος 75 χρόνια από την ίδρυσή της.

Εξαρχής αλλά και σήμερα, η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών αποτελεί δημιουργική εστία σύγκλισης απόψεων των μελών της και υπεύθυνο φορέα εκπροσώπησης του

Γενική Συνέλευση Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών

τραπεζικού τομέα στις σχέσεις του με την πολιτεία, τις εποπτικές αρχές, καθώς και τους κοινοτικούς και διεθνείς οργανισμούς. Παράλληλα, είναι ο συλλογικός φορέας που αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για τον εκσυγχρονισμό της τραπεζικής αγοράς.

Θα ήθελα στο σημείο αυτό να αναφερθώ σε τέσσερις σημαντικές διαστάσεις της λειτουργίας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, οι οποίες έχουν κατά καιρούς αποτελέσει αντικείμενο κριτικής κατά των τραπεζών, χωρίς να αναγνωρίζεται στην έκταση που πρέπει η μεγάλη συμβολή τους στον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Οι διαστάσεις αυτές αφορούν:

- το υφιστάμενο περιβάλλον λειτουργίας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος,
- τις διατραπεζικές σχέσεις,
- τις σχέσεις με την πολιτεία, και
- τις σχέσεις των τραπεζών με τις παραγωγικές τάξεις και τους καταναλωτές.

1. Ας αρχίσουμε με το υφιστάμενο περιβάλλον λειτουργίας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος

Παρά τη δύσκολη διεθνή οικονομική συγκυρία των δύο τελευταίων ετών, ο ελληνικός τραπεζικός τομέας αναπτύχθηκε και επεκτάθηκε και κατά τη διάρκεια του 2002 σε κλίμα σταθερότητας. Συνέχισε επίσης τη διαδικασία εκσυγχρονισμού του, τόσο σε επίπεδο προσφερόμενων προϊόντων όσο και στον τομέα εισαγωγής και ενσωμάτωσης σύγχρονων τεχνολογιών και λειτουργιών. Οι ελληνικές τράπεζες, σε αντίθεση με πολλές από τις ανταγωνίστριές τους σε άλλες ανεπτυγμένες οικονομίες, ιδιαίτερα δε εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

- ▶ έχουν υψηλό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας και επομένως το ελληνικό τραπεζικό σύστημα χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό σταθερότητας,
- ▶ παρουσίασαν σχετικά ικανοποιητική κερδοφορία, παρά την ύπαρξη αρκετών ανελαστικοτήτων όσον αφορά το σκέλος των εξόδων, και
- ▶ έχουν διασφαλίσει απόλυτα τις θέσεις εργασίας στον κλάδο, γεγονός που αποτελεί σημαντική συμβολή στην ανέλιξη της ελληνικής οικονομίας.

Ας δούμε ορισμένες επιμέρους πλευρές:

Η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών διευρύνθηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια του έτους. Ο ρυθμός της πιστωτικής επέκτασης, όπως δείχνουν τα διαθέσιμα στοιχεία, υπήρξε ιδιαίτερα έντονος κατά το πρώτο τρίμηνο του έτους, έκτοτε όμως υποχωρεί προοδευτικά, γεγονός που απομακρύνει τον κίνδυνο διατάραξης της νομισματικής ισορροπίας και της δημιουργίας φαινομένων υπερχρηματοδότησης επιχειρήσεων και ιδιωτών. Ο δανεισμός πάντως των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων παραμένει χαμηλός. Υπάρχουν συνεπώς αρκετά περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξής του, ιδιαίτερα δε με τη βοήθεια του Ταμείου Εγγυοδοσίας που θα αρχίσει να λειτουργεί εντός του έτους.

Σε ό,τι αφορά τους ιδιώτες, όλα τα διαθέσιμα στοιχεία πείθουν ότι το ύψος του δανεισμού τους, ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, είναι το χαμηλότερο σε ευρωπαϊκό επίπεδο και, κατά συνέπεια, υπάρχουν ακόμη αρκετά

περιθώρια διεύρυνσής του. Ταυτόχρονα, πρέπει να τονιστεί ότι το ποσοστό καθυστερήσεων στην εξυπηρέτηση των χρηματοδοτήσεων δεν εμφανίζεται αυξημένο, αντίθετα ο πραγματικός ρυθμός αύξησης υπολείπεται κατά πολύ του ρυθμού αύξησης των χορηγήσεων.

Πολλές συζητήσεις προκάλεσε η μείωση των επιτοκίων καταθέσεων. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι, πέραν του γεγονότος ότι παρόμοιες εξελίξεις σημειώθηκαν και στις αποδόσεις των τίτλων του δημοσίου, τα επιτόκια δεν καθορίζονται αυτοτελώς από τις τράπεζες, αλλά είναι αποτέλεσμα της νομισματικής πολιτικής που ασκεί η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Τα πραγματικά επιτόκια προκύπτουν από το ύψος του πληθωρισμού, τον οποίο φυσικά οι τράπεζες δεν έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν. Εξάλλου η γενικευμένη μείωση των επιτοκίων μπορεί να μειώνει την ανταμοιβή παραδοσιακών μορφών αποταμίευσης, παράλληλα όμως ευνοεί και τους δανειολήπτες, με προφανείς ευνοϊκές συνέπειες στην οικονομική ανάπτυξη και τα εισοδήματα.

Παρά τη δραστική μείωση προσόδων από παραδοσιακές ή συγκυριακές εργασίες, όπως η αγοραπωλησία συναλλάγματος ή οι εργασίες αναδοχής, η οργανική κερδοφορία των πιστωτικών ιδρυμάτων γενικά βελτιώθηκε. Οι ελληνικές τράπεζες επέκτειναν τα δίκτυά τους και ενίσχυσαν τη δραστηριότητά τους και εκτός συνόρων, αύξησαν τη συνεργασία τους με αντίστοιχα ιδρύματα του εξωτερικού και διεύρυναν την παρουσία τους στις αγορές της ευρωζώνης.

Καταλήγοντας ως προς αυτήν την ενότητα, θα ήθελα να επισημάνω ότι, ενώ και στις αρχές του 2003 οι προοπτικές της ευρωπαϊκής οικονομίας εξακολουθούν να είναι ασαφείς, καθώς εξαρτώνται σε μεγάλη έκταση από τις τρέχουσες διεθνείς πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις, οι προοπτικές του ελληνικού τραπεζικού συστήματος παραμένουν θετικές.

2. Επιτρέψτε μου τώρα να αναφερθώ στις διατραπεζικές σχέσεις

Οι σχέσεις μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων, τα οποία δραστηριοποιούνται στη χώρα μας, χαρακτηρίζονται από το δίπολο “ανταγωνισμός - συνεργασία”:

- Ο “ανταγωνισμός” αφορά την προσπάθεια διατήρησης και προσέλκυσης πελατείας σε ένα περιβάλλον ανοικτών αγορών σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Ο βαθμός ανταγωνισμού στην ελληνική τραπεζική αγορά παραμένει ιδιαίτερα υψηλός τα τελευταία χρόνια, τόσο στα επιτόκια όσο και στις νέες υπηρεσίες, ενώ παρατηρείται και είσοδος νέων ανταγωνιστών, ακόμη και σε διασυνοριακή βάση, από κοινοτικά πιστωτικά ιδρύματα.
- Η “συνεργασία” αφορά τις προσπάθειες που καταβάλλονται για το διαρκή εκσυγ-

χρονισμό του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, ώστε να είναι ανταγωνιστικό στην ευρωζώνη και παράλληλα να συμβάλλει στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Από τώρα και στο εξής, πράγματι, μόνιμα και σταθερά σημεία αναφοράς και σύγκρισης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, αλλά και της ελληνικής οικονομίας γενικότερα, αποτελούν οι επιδόσεις και οι θεσμοί των ευρωπαϊών εταίρων μας. Ραγδαία αυξανόμενος είναι ο ρόλος της συνεργασίας των τραπεζών απέναντι στις καταλυτικής σημασίας κοινοτικές εξελίξεις. Με την κοινή επεξεργασία και προώθηση των εθνικών θέσεων, μέσω της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, στο χώρο της Τραπεζικής Ομοσπονδίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες του ελληνικού χρηματοπιστωτικού τομέα κατά τη διαμόρφωση του κοινοτικού κανονιστικού πλαισίου.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να υπενθυμίσω επίσης ότι η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών είναι ο πρώτος – και ο μόνος καθ’ όσον γνωρίζω – συλλογικός φορέας, ο οποίος εισήγαγε και καθιέρωσε στη χώρα μας σύγχρονους θεσμούς κοινωνικής ευθύνης και δεοντολογίας των μελών του. Από το 1998 οι τράπεζες-μέλη της ΕΕΤ κατόρθωσαν και εφαρμόζουν κώδικα ορθής συμπεριφοράς στις μεταξύ τους συναλλαγές, αλλά και έναντι των συναλλασσομένων. Υστερα από τη συσσωρευμένη εμπειρία της πενταετούς εφαρμογής του, αλλά και τις γενικότερες εξελίξεις που σημειώθηκαν εν τω μεταξύ στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο κώδικας αυτός αναθεωρείται και πολύ σύντομα ο νέος κώδικας θα τεθεί σε εφαρμογή, προωθώντας έτσι τη βελτίωση του κλίματος συνεργασίας μεταξύ όλων των εμπλεκομένων.

Η κοινωνική ευθύνη των τραπεζικών επιχειρήσεων είναι εμφανής και στους Κοινωνικούς Απολογισμούς τους. Ως κατ’ εξοχήν τομέας εντάσεως γνώσης, ο τραπεζικός πρωτοπορεί σε επενδύσεις για την ανάπτυξη των Ανθρώπινων Πόρων και στην προστασία της Απασχόλησης, τους δύο αυτούς παράγοντες που, σε συνδυασμό με την Ανταγωνιστικότητα, συνθέτουν τον αναπτυξιακό στόχο στη σημερινή οικονομία της Γνώσης.

Αναφορά θα πρέπει επίσης να γίνει στην εταιρεία ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ που αναπτύχθηκε με πρωτοβουλία και αποκλειστική στήριξη των τραπεζών. Η εταιρεία ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ αποτελεί πολύ χρήσιμο εργαλείο παρακολούθησης της συναλλακτικής συμπεριφοράς επιχειρήσεων και ιδιωτών και βασικό παράγοντα εξυγίανσης και ασφάλειας των συναλλαγών για το σύνολο της οικονομίας. Με την επέκταση των υπηρεσιών της και στις δανειοληπτικές πρακτικές της λιανικής τραπεζικής, η οποία θα αρχίσει να υλοποιείται πολύ σύντομα, θα συμβάλει αποφασιστικά στην πρόληψη εμφάνισης φαινομένων υπερχρηματοδότησης και εμπλοκών, που θα λειτουργήσει προς όφελος κυρίως των νοικοκυριών και της κοινωνικής ευταξίας. Απόδειξη της επιτυχίας και χρησιμότητας του θεσμού αυτού είναι το γεγονός ότι ζητήθηκε η παροχή τεχνικής βοήθειας από μέρους μας για την εισαγωγή του και σε άλλες χώρες των Βαλκανίων. Υπογραμμίζω ότι οι τράπεζες έχουν αναλάβει ολοκληρωτικά το κόστος λειτουργίας του.

3. Το τρίτο σημείο που θα ήθελα να επισημάνω αφορά τις σχέσεις των τραπεζών με την πολιτεία

Όπως είναι αυτονόητο, ο θεσμικός ρόλος της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών επιβάλλει τη διατήρηση άριστων σχέσεων με την πολιτεία. Η Ένωση, συντονίζοντας τις θέσεις και τους προβληματισμούς των μελών της, συμβάλλει αποφασιστικά στη διαμόρφωση και τον εκσυγχρονισμό του κανονιστικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία του τραπεζικού μας συστήματος. Συμβάλλει επίσης συστηματικά και κατ' επανάληψη στη στήριξη του έργου των δημοσίων υπηρεσιών, είτε με τη διάθεση σημαντικών πόρων – όπως η προσφορά εξοπλισμού για τις ανάγκες της Ελληνικής Αστυνομίας – είτε διευκολύνοντας την υπέρβαση ή απλούστευση γραφειοκρατικών διαδικασιών. Και όλα αυτά χωρίς να υπάρχει πάντοτε η ανάλογη ανταποδοτικότητα.

Οι τράπεζες συμβάλλουν στον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, δίνοντας τη δυνατότητα στους πελάτες τους να καταβάλλουν ηλεκτρονικά τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης (ΙΚΑ, ΤΕΒΕ) και το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας. Πιο σημαντική όμως προς την κατεύθυνση αυτή είναι η διευκόλυνση που παρέχουν οι τράπεζες στους συνταξιούχους με την αυτόματη πίστωση των συντάξεων στους λογαριασμούς τους. Με τα σύγχρονα μηχανογραφικά συστήματά τους οι τράπεζες εξασφαλίζουν στους απασχολούμενους σε ιδιωτικές και δημόσιες επιχειρήσεις ταχύτητα, ακρίβεια και ασφάλεια στην είσπραξη της μισθοδοσίας.

Να επισημάνω επίσης ότι η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, στηρίζοντας τις τράπεζες στη διεθνή τους δραστηριότητα, συνεργάζεται με αρμόδιους φορείς για τη συνδρομή του τραπεζικού συστήματος στην υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων. Με την επέκταση των δραστηριοτήτων τους στις αγορές της νοτιοανατολικής Ευρώπης, οι ελληνικές τράπεζες πρωτοπορούν στη διεθνοποίηση της οικονομίας μας και, με την αρωγή των ελληνικών επιχειρήσεων που επεκτείνονται στις χώρες αυτές, διευρύνουν τις πηγές εισροής πόρων στη χώρα μας.

4. Η τελευταία μου τοποθέτηση αφορά τις σχέσεις των τραπεζών με τις παραγωγικές τάξεις και τους καταναλωτές

Είναι δεδομένο ότι η δραστηριότητα των τραπεζών συνδέεται άρρηκτα με εκείνη των παραγωγικών τάξεων. Οι τράπεζες προσφέρουν στις επιχειρήσεις συνολική εξυπηρέτηση με υπηρεσίες που καλύπτουν τόσο μακροχρόνιες ανάγκες σε κεφαλαιουχικό εξοπλισμό όσο και βραχυχρόνιες σε ρευστότητα. Οι υπηρεσίες επιχειρηματικής μίσθωσης (leasing) επιτρέπουν στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τους

ελεύθερους επαγγελματίες να αποκτήσουν διαρκή αγαθά που αποσβένονται γρήγορα (π.χ. αυτοκίνητα, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, λοιπό εξοπλισμό) με σταδιακή αποπληρωμή, χωρίς να επιβαρύνουν τη ρευστότητά τους. Ταυτόχρονα, μέσω των υπηρεσιών πρακτόρευσης επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring), οι επιχειρήσεις μπορούν να προεξοφλούν τις απαιτήσεις τους, καλύπτοντας έτσι ανάγκες για ρευστότητα, χωρίς να προσφεύγουν σε τραπεζικό δανεισμό.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις επωφελούνται ιδιαίτερα και από τη χρηματοδότηση μέσω του Γ' ΚΠΣ. Οι τράπεζες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία αυτή, λειτουργώντας ως ενδιάμεσοι φορείς ανάμεσα στη διαχειριστική αρχή και τις επιχειρήσεις, διευκολύνοντας έτσι την πρόσβασή τους στους διαθέσιμους πόρους.

Αλλά και οι σχέσεις των τραπεζών με τους καταναλωτές βρίσκονται σε συνεχή διεύρυνση και αναμόρφωση. Τα τελευταία χρόνια οι τράπεζες, περισσότερο ίσως από κάθε άλλο κλάδο, έχουν εμπλουτίσει τον αριθμό και την ποικιλία των προσφερόμενων υπηρεσιών, ώστε να καλύπτουν όλο και περισσότερες ανάγκες των καταναλωτών. Περαιτέρω, η επέκταση της καταναλωτικής πίστης δίνει στους ιδιώτες τη δυνατότητα να αποκτήσουν με μεγαλύτερη ευκολία διαρκή καταναλωτικά αγαθά. Ωφελημένοι από την εξάπλωση των πιστωτικών καρτών είναι και οι χιλιάδες ιδιοκτήτες καταστημάτων που συνεργάζονται με τα συστήματα καρτών, τα οποία τονώνουν έτσι τη ζήτηση για τα προϊόντα τους.

Καλό είναι να θυμηθούμε την κατάσταση που επικρατούσε πριν επιτραπεί στις τράπεζες να παρέχουν καταναλωτικά δάνεια και να χρηματοδοτούν το εμπόριο. Οι ανάγκες της οικονομίας καλύπτονταν τότε μέσω στρεβλώσεων και το κόστος για τον καταναλωτή ήταν πολλαπλάσιο. Το παράδοξο είναι ότι αυτό το στρεβλωτικό σύστημα δεν υπήρξε αντικείμενο κριτικής, αντίθετα με το ευθύ και σύγχρονο σύστημα που ο εκσυγχρονισμός των τραπεζών εισήγαγε.

Σημαντικές βελτιώσεις έχουν γίνει και στις διαδικασίες για τη χρηματοδότηση στεγαστικών αναγκών. Η διαδικασία για την παροχή στεγαστικού δανείου έχει απλουστευτεί και τα διαθέσιμα προϊόντα στεγαστικής πίστης έχουν εμπλουτιστεί. Επίσης, αυξάνονται και εμπλουτίζονται συνεχώς οι μορφές και τα είδη αποταμιευτικών προϊόντων. Οι συμφωνίες επαναγοράς (repas), οι καταθέσεις προθεσμίας, οι καταθέσεις εγγυημένου κεφαλαίου, τα αμοιβαία κεφάλαια, καθώς και ορισμένα τραπεζοασφαλιστικά προϊόντα αποτελούν παραδείγματα των νέων μακροπρόθεσμων τραπεζικών αποταμιευτικών προϊόντων, τα οποία στις σημερινές συνθήκες χαμηλών επιτοκίων προσφέρουν ικανοποιητικές αποδόσεις.

Στον τομέα των σχέσεων τραπεζών-καταναλωτών θα ήθελα να υπενθυμίσω την καθιέρωση από την ΕΕΤ του θεσμού του *Τραπεζικού Μεσολαβητή*. Το *Γραφείο του Τραπεζικού Μεσολαβητή* λειτουργεί στο πλαίσιο και με στήριξη της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, έχει όμως απόλυτη ανεξαρτησία δράσης και παρέμβασης στις σχέσεις καταναλωτών και τραπεζών. Με την παρέμβασή του εξοικονομούνται

χρόνος και χρήμα, προστατεύονται οι καταναλωτές και διασφαλίζεται η ομαλή συνεργασία μεταξύ των τραπεζών και της πελατείας τους. Αυτός είναι ένας από τους λόγους που εξηγεί τον υψηλό βαθμό συμμόρφωσης των τραπεζών στις υποδείξεις του Τραπεζικού Μεσολαβητή. Ενας άλλος – εξίσου σημαντικός θα έλεγα – είναι η επάρκεια και η αποτελεσματικότητα που χαρακτηρίζει τις παρεμβάσεις του.

Ανακεφαλαιώνοντας και καταλήγοντας, μπορώ να πω ότι η δραστηριότητα των ελληνικών τραπεζών κατά την πρόσφατη περίοδο υπήρξε επιτυχής και αποφασιστικής σημασίας για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας. Οι ελληνικές τράπεζες αποτελούν, μαζί με τη ναυτιλία, τον πλέον εξωστρεφή τομέα της οικονομίας. Ανταγωνίζονται επί ίσοις όροις αντίστοιχες επιχειρήσεις του εξωτερικού και έχουν δυναμική και συνεχώς διευρυνόμενη παρουσία στις αγορές της ευρύτερης περιοχής μας. Οι επενδύσεις των ελληνικών τραπεζών στη νοτιοανατολική Ευρώπη κατά την περίοδο 1990-2002 ξεπέρασαν τα 550 εκατομμύρια δολάρια.

Συνιστούν επίσης οι τράπεζες βασικούς φορείς εκσυγχρονισμού, εισάγοντας νέους θεσμούς, συντελώντας στη δημιουργία προτύπων καλής διαχείρισης, υιοθετώντας μαζικά τεχνολογία αιχμής και επιτυγχάνοντας επιδόσεις ανάλογες, αν όχι ανώτερες, με εκείνες άλλων ανεπτυγμένων πιστωτικών συστημάτων.

Οι ελληνικές τράπεζες στηρίζουν την επιχειρηματικότητα, παρέχοντας φθηνή και σταθερή χρηματοδοτική στήριξη στις επιχειρήσεις. Είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι στην αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας το βάρος έχει μετατεθεί από την ύπαρξη εμπράγματων εξασφαλίσεων στην ποιότητα των οικονομικών στοιχείων και στη βιωσιμότητα των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Ο επιχειρηματικός κόσμος της χώρας μπορεί να είναι βέβαιος ότι κάθε χρηματοδοτικό αίτημά του θα ικανοποιηθεί, δεδομένης της ρευστότητας του συστήματος, αρκεί να είναι σοβαρά μελετημένο και τεκμηριωμένο και συμβατό με τις ανάγκες της ελληνικής οικονομίας στα πλαίσια της μεγάλης και ελεύθερης διεθνούς αγοράς.

Επίσης, οι τράπεζες απασχολούν προσωπικό υψηλής κατάρτισης, το οποίο φροντίζουν να μετεκπαιδεύουν σε συνεχή βάση, ενώ ταυτόχρονα παρακολουθούν τις εξελίξεις στον εργασιακό χώρο και συμμετέχουν ενεργά στον κοινωνικό διάλογο, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, ειδικότερα, δεν είναι απλώς επαγγελματική οργάνωση που εκπροσωπεί τον τραπεζικό τομέα. Η Γενική Γραμματεία της αποτελεί ένα συγκροτημένο σώμα επιστημονικής επεξεργασίας όλων των ζητημάτων που αφορούν τη συνολική μας οικονομική ανάπτυξη – και όχι στενά την τραπεζική. Για το λόγο αυτόν, κλείνοντας, δεν πρέπει να παραλείψω να αναφερθώ στη φιλοπονία, το ζήλο, την τεχνογνωσία και τον επαγγελματισμό του προσωπικού της Γενικής Γραμματείας της ΕΕΤ, και ιδιαίτερα του Γενικού Γραμματέα, στη συμβολή και τις προσπάθειες των οποίων οφείλονται πολλά από τα επιτεύγματά της.

Θεωρώ ότι η ελληνική πολιτεία και κοινωνία μπορούν να είναι υπερήφανες για

την ποιότητα, τη σταθερότητα και τα επιτεύγματα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Για όλους τους λόγους που ανέπτυξα, οι γενικές, αόριστες και απλουστευμένες – αν όχι απλοϊκές – αιτιάσεις που κατά καιρούς διατυπώνονται δεν προσφέρουν καμία υπηρεσία. Απλώς αποπροσανατολίζουν το κοινό και συντηρούν ξεπερασμένες πρακτικές και νοοτροπίες, που δημιουργήθηκαν πριν από αρκετές δεκαετίες, όταν η λειτουργία του τραπεζικού συστήματος συγγεόταν με εκείνη των εταιρειών κοινής ωφέλειας. Δεν υπάρχει, όμως, πλέον καμία σχέση με τη σημερινή πραγματικότητα, όπως αυτή διαμορφώνεται στα πλαίσια της ανοικτής οικονομίας και της ευρωπαϊκής προοπτικής.

Ειδικότερα η παρούσα συγκυρία έντονης διεθνούς αστάθειας και αβεβαιότητας αναδεικνύει ως εξαιρετικά επίκαιρη τη σημασία μιας ισχυρής οικονομίας, η οποία στηρίζεται σε ένα ισχυρό τραπεζικό σύστημα.

Ας μη διαφεύγει της προσοχής μας πως σε όλες τις οικονομίες που βρίσκονται σε βαθιά κρίση, το πρόβλημα ξεκινά από την κρίση του τραπεζικού συστήματος. Η υγεία και η σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος αποτελούν προϋπόθεση για τη σταθερότητα και στη συνέχεια την ανάπτυξη της οικονομίας.

Το τραπεζικό σύστημα αγωνίζεται να εξέλθει υγιές και αλώβητο από τη σημερινή αβέβαιη συγκυρία. Πιστεύω ακράδαντα ότι θα το επιτύχει και η επιτυχία αυτή θα είναι προς όφελος ολόκληρης της ελληνικής οικονομίας και της προόδου της.

